

За 10-ліття українізації (1923-1933)

українська література, мистецтво, театр, кіно, попри ідеологічні гальма, зазнали значного розвитку, і цей період часто називають добою культурного відродження.

Незважаючи на певні здобутки **українізації** вона не відзначалася послідовністю. Вже 26 квітня 1926 року Сталін надіслав Лазарю Кагановичу, тодішньому більшовицькому очільникові в республіці листа, в якому розкритикував політику **українізації**.

Наприкінці 20-х років ХХ століття починається переслідування української інтелігенції. У березні-квітні 1930 року в оперному театрі столичного Харкова відбувався показовий суд над учасниками так званої «*Спілки визволення України*».

До розстрілу було засуджено 15 осіб, до концентраційних таборів – 192. Багато інших учасників процесу теж отримали покарання. Подібних широкомасштабних судових процесів проти національної інтелігенції в тодішньому Радянському Союзі не було.

Це був сигнал: **українізація** згортається. І хоча за інерцією вона протривала ще кілька років, її ефект не був значним.

Остаточо **українізація** була припинена з призначенням у січні 1933 року Павла Постишева секретарем ЦК КП(б)У.

Поза сумнівом, українську мову можна назвати «*репресованою мовою*».

БІБЛІОГРАФІЯ:

1. **Верменич, Я.** «Радянізація» чи «націоналізація» [Текст] : ще раз про сутність політики коренізації 1920 – початку 1930-х рр. // Український історичний журнал. – 2022. – № 3. – С. 158-175.
2. **Даниленко В. М.** "КОРЕНІЗАЦІЯ" [Електронний ресурс] // Енциклопедія історії України: Т. 5: Кон-Кю / редкол.: В. А. Смолій (голова) [та ін.]. – Електрон. текст. – Режим доступу: <http://www.history.org.ua/?termin=Korenizatsiya>, вільний (дата звернення: 2016). – Назва з екрану. – Мова укр.
3. **Дояр, Л.** Радянська українізація як вагомий етап мовного розвитку України [Текст] // Вісник Книжкової палати. – 2021. – № 7. – С. 22-28.

Контактна інформація:

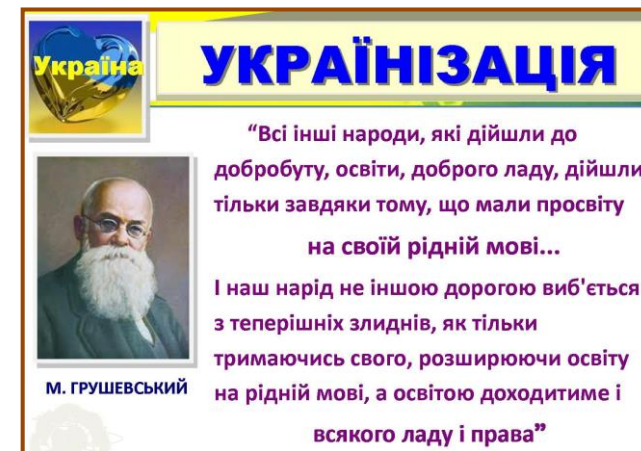
м. Київ, 02166
вул. Ореста Левицького, 9/21
тел.: (044)519-89-80
імейл: bibliotekakuchera@ukr.net
<https://uk-ua.facebook.com>
вебсторінка: <http://www.desnabib.kiev.ua>

ЧЕКАЄМО НА ВАС:
Понеділок-Четвер:
з 10.00 до 18.00
П'ятниця: з 10.00 до 17.00
Неділя: з 11.00 до 18.00
Субота: вихідний

Буклет підготовлений за матеріалами фондів
ЦБС Деснянського району та інтернет-ресурсів

Централізована бібліотечна система
Деснянського району
міста Києва
Бібліотека ім. В. Кучера

до 100-річчя від початку політики
«українізації»

БУКЛЕТ

Київ, 2023

"Є в українській нації найбільший герой, який зазнав найжорстокіших нападів і якого росіяни намагалися знищити у першу чергу, бо знали, що з ним ми нездоланні. Це – наша мова."

У 1923 році в Радянському Союзі більшовики взяли курс на так звану *коренізацію*, котра мала на меті посилення їхнього впливу в національних районах держави шляхом залучення місцевого населення до радянського будівництва.

Українізація 1920—30-х р. — тимчасова політика ВКП(б), що мала загальну назву *коренізація* — здійснювалась з 1920-х до початку 1930-х років ЦК КП(б)У й урядом УРСР з метою зміцнення радянської влади в Україні засобами поступок у вигляді запровадження української мови в школі, пресі й інших ділянках культурного життя, а також в адміністрації — як державної мови республіки, прийняття в члени партії та у виконавчу владу представників української національності.

Більшовики сподівалися, що з часом їм вдасться приєднати до СРСР території за його межами, які заселені українцями,

а також залучити до співпраці деяких знакових українських діячів, що опинилися в еміграції.

27.07. 1923 - декрет Раднаркому «Про заходи в справі українізації шкільно-виховних і культурно-освітніх установ», за яким українська мова запроваджувалася в усіх типах шкіл з визначеними термінами їх українізації.

01 .08.1923- декрет «Про заходи рівноправності мов і про допомогу розвитку української мови» зобов'язував запроваджувати українську мову на всіх щаблях державного управління.

Головною причиною радянської *«коренізації»* було намагання більшовиків перетягнути українські народні маси на свій бік, адже під час українсько-російського протистояння 1917-1921 років більшість українців віддавали перевагу національним гаслам.

Головну роль у подальшому здійсненні **українізації** відігравав Народний комісаріат освіти (якому тоді підпорядковувались й усі ділянки культури), очолений до 1926 р. *Олександром Шумським*, а після його усунення *Миколою Скрипником*.

Драматизм процесу **українізації** зумовлювався тим, що партійний і державний апарат, з одного боку, і національна інтелігенція, з другого, підходили до неї по-різному.

Представники української науки, літератури, мистецтва вбачали в ній насамперед засіб подолання провінційності, «меншовартості» української культури, піднесення національної свідомості.

Владні структури розглядали курс на *коренізацію* як інструмент зміцнення позицій правлячої партії.

Командно-адміністративна система, що утвердилася у другій половині 20-х рр., спочатку перетворила політику *коренізації* на декларативне гасло, а потім оголосила справжню війну всьому тому, що мало національне забарвлення.